

Kuluttajaviraston hintavertailuja

**YKSITYISET VANHUSTEN PALVELUTALOT
kevät 2009**

Yksityiset vanhusten palvelutalot

Sisältö

Johdanto	1
Tavallinen palveluasuminen	1
Vuokra.....	1
Perusmaksu	2
Ateriamaksut	2
Palvelumaksu eli palvelupaketti.....	2
Hoitomaksut	3
Tukipalvelumaksut	3
Turvajärjestelmät	3
Siivous.....	3
Saunominen.....	3
Muut hygieniapalvelut	3
Lääkehuolto ja terveystalvelut	4
Pyykinpesu	4
Muut yksittäiset palvelut.....	4
Dementoituneiden tai fyysisesti huonokuntoisten ryhmäasuminen.....	4
Asiakkaan maksamat maksut	5
Kunnan ostopalvelusopimuksella yksityiseen palvelutaloon sijoitetut.....	5
Kunnan palvelusetelillä yksityisessä palvelutalossa asuvat.....	5
Palvelutalossa itse maksavana asiakkaana	5
Kelan tuet	5

Johdanto

Kuluttajavirasto on kartoittanut yhdessä Etelä-Suomen, Länsi-Suomen, Oulun ja Lapin lääninhallitusten kanssa asumis- ja hoitokustannuksia yksityisissä vanhusten palvelutaloissa. Selvitys tehtiin vuonna 2009 helmi-, maalisi- ja huhtikuun aikana 24 paikkakunnalla ja mukana oli yhteensä 66 palvelutaloa. Palvelutaloissa oli itsenäisiä vuokra-asuntoja, dementoituneiden ryhmäkoteja sekä fyysisesti huonokuntoisten ryhmäkoteja.

Palveluntuottajina oli yrityksiä, yhdistyksiä ja säätiöitä. Mukana oli hyvin erisuuruisia palvelutaloja, asiakkaita niissä oli alle kymmenestä yli 170:een. Kahdella palvelutalolla oli ainoastaan itse maksavia asiakkaita. Niillä ei ollut sopimuksia kunnan kanssa ostopalveluista eikä palvelusetelin käytöstä.

Palvelutaloista 17 % ei tarjonnut palveluita lainkaan itse maksaville asiakkaille, niihin pääsi vain kunnan kautta. Samassa palvelutalossa saattoi olla erilaisia asiakkaita erilaisin sopimuksin. Vajaalla 30 %:lla palvelutaloista oli kunnan kanssa sopimus palvelusetelin käytöstä. Näistä lähes kaikilla oli myös ostopalvelusopimus kunnan kanssa sekä itse maksavia asiakkaita.

Palvelutalossa asumisen kustannukset koostuvat

- vuokrasta ja muista asumiskustannuksista
- ns. asumispalvelumaksusta eli perusmaksusta
- ateriamaksuista
- yksilöllisestä palvelupaketista eli palvelumaksusta: hoito- ja hoivamaksuista sekä tukipalvelumaksuista, mm. siivouspalveluista, turvapuhelinpalveluista, vaatehuollosta ja henkilökohtaisesta hygieniasta, jos ne eivät sisälly johonkin aikaisempaan ryhmään.

Edellä mainittujen luokkien sisältö kuitenkin vaihtelee palvelutalojen välillä. Osa palveluista on hinnoiteltu erikseen, osa on sisällytetty esim. vuokratiloihin tai perusmaksuun. Erilaisten hinnoittelutapojen vuoksi hintoja ei voi täsmällisesti verrata eri palvelutalojen välillä. Sama nimike voi sisältää hyvinkin erilaisia palveluita.

Tavallinen palveluasuminen

Vuokra

Vuokra-asunnot olivat kooltaan 10 m² - 74,5 m². Mukana oli myös yksi palvelutalo, jossa oli omistusasuntoja. Niiden koot vaihtelivat 37 m²:stä 95 m²:iin. Halvin vuokra oli 6,85 €/m², kallein 42 €/m², keskimääräinen neliövuokra 13,81 euroa. Asuntojen kokonaisvuokrat vaihtelivat 144 euron ja 1 554 euron välillä kuukaudessa asunnon koon ja neliövuokrien mukaan.

Vuokraan saattoi sisältyä sähkö, vesi ja lämmitys, sauna ja muita hygieniapalveluja, siivous ja pyykkituvan käyttö, kalusteet ja säilytystila, turvapuhelin ja yövalvonta sekä jyvitetty osuus yhteisiin tiloihin tai muita kiinteistön kuluja. Vaihtoehtoisesti näistä palveluista laskutettiin erikseen tai ne sisällyttiin perusmaksuun. Kun vesimaksu ilmoitettiin erillisenä maksuna, se vaihteli 5 ja 18 euron välillä henkilöä kohti kuukaudessa tai sitten lasku määräytyi todellisten kustannusten

mukaan. Sähkö laskutettiin usein normaalisti sähkölaitoksen kanssa tehdyn sopimuksen mukaisesti tai siitä otettiin 10 - 25 euron kuukausittainen maksu.

Perusmaksu

Perusmaksun eli asiakaspalvelumaksun käsite oli erilainen eri palvelutaloissa, maksu kattoi hyvin erilaisia palveluita. Perusmaksu tarkoitti yhdessä palvelutalossa yhteisten tilojen ja kuntosalin käyttömahdollisuutta, hoitajien saatavuutta ja virkistystoimintaa, ja sen suuruus oli 25 euroa kuukaudessa. Toisessa palvelutalossa se tarkoitti keskimäärin 460 euron suuruista palvelukokonaisuutta, joka kattoi pyykinpesun, hälytysvarmistuksen, sairaanhoitajan lyhytkestoiset palvelut, siivouspalvelut sekä virike- ja kuntoutustoiminnan.

Perusmaksuun saattoi sisältyä myös mm. turvapuhelin ja muita turvajärjestelmiä, terveydenhoitajan palveluja, asiointiapua, sauna, kylvetysapua, siivous, pyykinpesu, lehtien lukumahdollisuus, ateriat, ympärivuorokautinen päivystys, mahdollisuus osallistua talon toimintoihin, yhteiset tilat ja niiden tv-maksut, taloustarvikkeet tai talon sisäinen puhelinverkko.

Ateriamaksut

Tarjottavien aterioiden määrä vuorokaudessa vaihteli palvelutalojen välillä. Palvelutalo saattoi tarjota aterioita täysi- ja puolihoitoina. Asiakas saattoi olla myös kokonaan käyttämättä asumisyksikön tarjoamia ateriapalveluita tai ostaa vain yksittäisiä aterioita. Erikseen ilmoitetut ateriamaksut vaihtelivat 240 eurosta 669 euroon kuukaudessa eri palvelutalojen välillä, keskimäärin ateriat sai 398 euron kuukausimaksulla.

Palvelumaksu eli palvelupaketti

Palvelumaksu koostuu hoito- ja hoivamaksuista sekä tukipalvelumaksuista. Voidaan puhua palvelumaksusta tai palvelupaketista. Palveluista koostetaan palvelupaketti ja paketin kokonaishinta määräytyy kunkin asiakkaan tarpeiden mukaan asiakkaan henkilökohtaisen hoito- ja palvelusuunnitelman mukaisesti. Palvelupaketit sisälsivät mm. kotisairaanhoitoa ja kotipalvelua, kuten siivousta. Eräs palvelutalo ilmoitti palvelumaksun sisältävän hoivapalvelut, lääkehuollon, terveydentilan seurannan, ylläpitävän kuntoutuksen ja viriketoiminnan. Palvelumaksua perittiin tässä palvelutalossa keskimäärin 1 474 euroa kuukaudessa.

Palvelut saatettiin hinnoitella esimerkiksi viiteen tai seitsemään palveluluokkaan, kuten ensimmäinen palveluluokka 200 euroa kuukaudessa ja viides luokka 1 575 euroa kuukaudessa. Yksi ilmoitti palvelupaketissa olevan seitsemän luokkaa ja pakettien sisältävän palvelua 1 - 70 tuntia kuukaudessa, mikä teki 290 – 2 060 euroa kuussa. Toinen palvelutalo oli hinnoitellut hoivapalvelut, lääkehuollon, viriketoiminnan, siivouksen, saunan, pyykki- ja vaatehuollon palvelupaketiksi 64 – 71 euroa vuorokaudessa eli keskimäärin 2 058 euroa kuukaudessa.

Eräs palvelutalo ilmoitti tarjoavansa 250 euron, 620 euron ja 826 euron palvelupaketteja, jotka sisälsivät palveluaikaa 1 - 10 tuntia, 11 - 30 tuntia ja 31 - 40 tuntia kuukaudessa. Oli myös palvelupaketteja, jotka perittiin joka tapauksessa kaikilta, esim. 308,50 euroa 10 tunnilta apua kuukaudessa.

Hoitomaksut

Hoito- ja hoivamaksut vaihtelivat paljon hoidon määrän ja laadun mukaan. Jotkut palvelutalot ilmoittivat maksut kuukausihintoina, toiset tuntihintoina, joka saattoi olla esimerkiksi 31,50 euroa tunnilta arki-iltana ja 67,60 euroa tunnilta sunnuntaiyönä. Palvelutalot, jotka ilmoittivat maksuperusteeksi päivä- tai kuukausihinnan, perivät hoitomaksuja 786 – 2 768 euroa kuukaudessa. Yksi palvelutalo ilmoitti, että hoiva- ja hoitopalvelut on itse hankittavia ja kustannettavia. Käytännössä kunta osti tässä palvelutalossa kotisairaanhoidon ja kotipalvelun palveluntarjoajalta ja laskutti itse suoraan asiakasta. Toisessa palvelutalossa ilmoitettiin kaupungin tuottavan hoiva- ja hoitopalvelut palveluasuntoihin ja laskuttavan niistä itse.

Tukipalvelumaksut

Turvajärjestelmät

Turvajärjestelyt oli hinnoiteltu monella tapaa. Turvapuhelin tai -ranneke sisältyi usein perusmaksuun tai vuokraan. Turvajärjestelyistä saatettiin veloittaa esimerkiksi 11 euroa päivässä eli 335 euroa kuukaudessa. Eräissä palvelutalossa perusmaksun lisäksi veloitettiin neljänestä hälytyskerrasta eteenpäin 21 euroa kerralta, toisessa yökäynnistä 37 euroa kerralta. Vaihtoehtoisesti turvaranneke saattoi maksaa 50 euroa kuukaudessa, turvapuhelin 15 euroa kuukaudessa tai turvapuhelin ja ranneke yhteensä 37 euroa kuukaudessa. Yksi palvelutalo ilmoitti tukipalvelumaksuksi 2 euroa vuorokaudessa, johon sisältyi huonekaluvuokra, kulunvalvonta ja hälytysjärjestelmä. Hälytyskäynnit saattoivat sisältyä myös kunnan kotihoitoon, josta veloitettiin voimassa olevan kotihoitoon hinnaston mukaisesti hoitoon kuluneen ajan mukaan.

Siivous

Jos siivous ei kuulunut johonkin palvelukokonaisuuteen, se laskutettiin yleensä tuntiveloituksena. Tuntihinnat olivat yleisesti yli 30 euroa, halvin oli 16 euroa tunnilta, jonka lisäksi siivousaineista veloitettiin 1 - 2 euroa kertaa kohti. Eräs palvelutalo ilmoitti siivouksen kertamaksuina, esimerkiksi yksi imurointikerta maksoi 10 euroa ja lattian tai vessan pesu tai pölyjen pyyhkiminen 5 euroa kerralta. Asukas voi myös itse hankkia siivouspalvelut.

Saunominen

Saunan käytöstä laskutettiin myös hyvin eri tavoin. Saunominen kerran viikossa saattoi sisältyä vuokraan tai palvelumaksuun tai siitä voitiin ottaa kuukausi-, kerta- tai tuntimaksu (esim. 10 - 30 e/kk tai 3 e/krt tai 30 e/tunti). Jälkimmäiseen kuului myös saunotus ja suihkutus. Oma vuoro oli kalliimpi kuin yhteisvuoro, esimerkiksi 8,45 euroa kuukaudessa oma vuoro ja 5,50 euroa kuukaudessa yhteissauna.

Muut hygieniapalvelut

Muita hygieniapalveluita hinnoiteltiin myös kertamaksuina tai tuntihintoina tai ne olivat osa jotakin palvelupakettia tai ne hinnoiteltiin kotipalvelun hinnaston mukaan. Eräissä palvelutalossa oli mahdollisuus jalkojen hoitoon 34 eurolla. Asukkaiden itse hankittavaksi saattoivat jäädä päivittäin tarvittavat aineet, kuten pesuaineet, voiteet ja wc-paperi.

Lääkehuolto ja terveystalot

Asukkaat maksoivat yleensä lääkkeensä itse. Lääkelaskut voivat mennä tarvittaessa suoraan edunvalvojalle. Lääkehuolto tai osa siitä saattoi sisältyä palvelumaksuun tai se voitiin hinnoitella kunnan kotipalvelun hinnaston mukaan. Lääkehuolto ja terveystalot maksoivat esimerkiksi 40 euroa *kuukaudessa* tai jopa 41 euroa *tunnilta*. Lääkkeen oton varmistus saatettiin hinnoitella 5 euroksi kerralta. Eräissä palvelutalossa itse maksavat asiakkaat saivat valita lääkkeitä jakavan hoitajan maksuksi joko 10 euroa käyntikerralta tai maksaa kaupungin kanssa tehdyn sopimuksen mukaan. Yhdessä palvelutalossa 6,50 euron viikkohinta sisälsi lääkkeiden jaon, reseptien uusimisen ja lääkkeiden toimittamisen asukkaalle annosrasiassa, toisessa 45 euron kuukausihinta taas apteekkisopimuksen apteekkiin, lääkkeiden tilaamisen ja toimituksen apteekista, lääkkeiden jaon dosettiin ja kiireettömät reseptin uusinnat.

Pyykinpesu

Myös pyykinpesu saattoi olla osa palvelupakettia tai siitä voitiin laskuttaa kotipalvelun hinnaston mukaan. Pyykinpesu voitiin hinnoitella myös pesukerran mukaan (esim. 15 - 20,50 e/krt) tai kuukausimaksuna (esim. 12 tai 124 e/kk). Pyykitävän omatoiminen käyttö oli jossain vastikkeetonta. Yksi ilmoitti kaikkien palveluiden maksavan 33,50 euroa tunnilta, toinen konepestävän pyykin maksavan 4,60 euroa pyykkikilolta, kolmas 30,45 euroa kerralta. Jälkimmäinen sisälsi myös jälkikäsitteilyn. Itse pesty koneellinen saattoi maksaa 1 - 3 euroa kerralta tai 13 euroa kuukaudessa. Yhdessä palvelutalossa 10 euron kertahintaan sisältyi vaatteiden pesun lisäksi mankelointi tai silytys.

Muut yksittäiset palvelut

Muita yksittäisiä, erikseen maksettavia palveluita olivat esimerkiksi henkilökohtainen apu 5 euroa kymmenen minuuttia viikolla ja 6,83 euroa viikonloppuna. Taksin tilaus saattoi olla 2 euroa kerralta, verenpaineen mittaus, haavanhoito ja verinäyte taas 10 euroa kerralta. Asiointipalvelu saattoi olla 10 euroa kerralta tai 33 euroa tunnilta ja saattaja asiointimatkalle 24 euroa tunnilta, aamiaisen tarjoilu kotiin 42 euroa kuukaudessa ja ulkoilutus 30,45 euroa tunnilta.

Dementoituneiden tai fyysisesti huonokuntoisten ryhmäasuminen

Tehostetusta palveluasumisesta puhuttaessa tarkoitetaan palveluasumista, jossa asiakkaat tarvitsevat ympärivuorokautista hoitoa. Dementoituneiden tai fyysisesti huonokuntoisten ryhmäkoteissa kustannukset olivat keskimäärin 3 640 euroa kuukaudessa, halvimmillaan 2 055 euroa ja kalleimmillaan 5 065 euroa kuukaudessa. Palvelupaketin hinta riippui hoitoluokasta ja palvelujen sisällöstä.

Palvelupakettien ulkopuolelle jääviä palveluita ja asioita olivat lääkkeet, matkakulut, lääkäri- ja laboratoriokulut, sairaalamaksut ja saattoapu, henkilökohtaiset palvelut ja hygieniatarvikkeet, vaipat, henkilökohtainen vaatetus ja kalustus, kampaaja ja jalkahoito, hieroja, fysioterapia, psykoterapia ja musiikkiterapia, pyykinpesu, vaatehuolto ja siivous, oma puhelin ja retket sekä muita tukipalveluja. Osa näistä palveluista saattoi kuulua kuitenkin myös palvelupaketteihin.

Asiakkaan maksamat maksut

Kunnan ostopalvelusopimuksella yksityisessä palvelutalossa

Kunta voi ostaa ostopalveluyksiköiden palvelut eli hankkia asumispalvelut ostopalveluna. Kunta sijoittaa asiakkaan palvelutaloon, ja palvelutalo tuottaa hoito- ja hoivapalveluita ostopalvelusopimuksen mukaisesti. Asiakas saa palveluja henkilökohtaisen hoito- ja palvelusuunnitelman mukaisesti. Asiakas maksaa kunnalle tulojensa mukaan ja kunta palveluntuottajalle tekemänsä sopimuksen mukaan. Kunta määrittelee maksujen suuruuden, eikä palvelutalo välttämättä tiedä, kuinka suuria maksut ovat.

Palvelujen tuottaja saattaa periä asiakkailta suoraan vuokran ja kunta taas tuloperusteisesti muut maksut. Vaihtoehtoisesti kunta voi periä myös vuokrat asukkailta. Osa palveluista jää palvelukokonaisuuksien ulkopuolelle ja asiakas maksaa itse ne vuokran ja palvelutalomaksujen lisäksi. Niitä ovat lähinnä muut kuin palveluasumiseen sisältyvät menot. Itse maksettavia menoja ovat mm. hygieniamenot, oman puhelimen käyttömenot, kampaaja, lääkäri- ja lääkekulut yms. henkilökohtaiset menot ja maksut.

Kunnan palvelusetelillä yksityisessä palvelutalossa

Kunta hyväksyy ne palvelutalot, joilla on oikeus vastaanottaa kunnan palveluseteleitä. Kuntien ei ole pakko ottaa seteliä käyttöön, eivätkä kaikki kunnat siksi tätä vaihtoehtoa tarjoa. Palvelusetelin vastaanottanut asiakas saa itse valita palvelutalon niiden joukosta, joissa seteliä voidaan käyttää. Sen sijaan kunta päättää viime kädessä, mihin palvelutaloon ostopalvelusopimuksella oleva asiakas sijoitetaan. Asiakas voi myös kieltäytyä tarjotusta palvelusetelistä, jolloin palvelut järjestetään asiakkaalle muulla tavalla.

Palvelusetelin arvo määräytyy tulojen mukaan. Kunta päättää palvelusetelin arvon ja asiakas maksaa omavastuuna setelin arvon ja palvelun hinnan erotuksen. Omavastuu voi olla enintään sen suuruinen, mitä kunta voisi periä asiakasmaksua itse tuottamistaan vastaavista palveluista. Palvelusetelin arvoa määriteltäessä ei oteta huomioon palveluja, jotka asiakas ostaa oma-aloitteisesti palvelun tuottajalta. Esimerkiksi Helsingissä voi saada palvelusetelin palveluasumiseen vain henkilö, jolla on ympärivuorokautinen palvelun tarve. Palveluseteliä haetaan oman kunnan sosiaalitoimistosta.

Palvelutalossa itse maksavana asiakkaana

Kun asiakas hakeutuu yksityiseen palvelutaloon ja maksaa sen itse, hän vastaa samalla kaikista palveluasumisen ja hoidon kustannuksista itse. Erityisesti silloin kannattaa selvittää huolella, miten hinnat muodostuvat ja mitä palveluita niihin sisältyy. Sopimukset kannattaa lukea tarkkaan ja selvittää, kuinka toimitaan silloin, jos palveluita tarvitaan enemmän ja maksukyky tätä kautta heikkenee.

Kelan tuet

Asukas voi hakea KELAlta asumistukea tulojensa perusteella ja hoitotukea lääkärin todistuksen perusteella arvioidun hoidon tarpeen perusteella.